

**KONINGSKWESTIE** is de bewogen confrontatie tussen voor- en tegenstanders van koning Leopold III (1944-'50) die ook werd gekenmerkt door een sterke Vlaams-Waalse tegenstelling. Reeds in de verre aanloop tot de betwisting zijn elementen merkbaar, die erop wijzen dat de twee taalgemeenschappen verschillend reageerden op de houding en het beleid van de koning (z. Leopold III). De neutraliteitspolitiek van Leopold („Los van Frankrijk”) ontstemde vele Walen, terwijl zij bij de Vlamingen nagenoeg algehele instemming vond. De autocratische visie van de koning op de prerogatieven van het staatshoofd en op de werking van de instellingen was meestal in strijd met de opvattingen van de republikeinse Walen, maar werd door heel wat Vlamingen gedeeld. Later zou het huwelijk van de koning met de Vlaamse Liliane Baels de Franstalige Brusselse bourgeoisie ontstemmen. De verschillende benadering kwam duidelijk tot uiting na de bevrijding. De meeste Vlamingen oordeelden dat de koning moest terugkeren en regeren; in Wallonië groeide een campagne voor troonsafstand. De etnische tegenstelling kwam minder tot uiting in het parlement, waar ook Vlamingen als C. Huysmans en A. van Acker tot de anti-leopoldisten behoorden, en Walen als P. van Zeeland en J. Pholien tot de pro's. Maar buiten de Wetstraat was het contrast opvallend. De overwegend in Vlaanderen vertegenwoordigde Christelijke Volkspartij voerde vijf jaar lang een krachtige actie vóór



# Koningsgezinden

De verkiezingen die op 4 Juni zullen doorgaan zijn van uitzonderlijke betekenis voor de geschiedenis van België.

Deze verkiezingen zijn niet te vergelijken met de vorige die we gekend hebben.

Aan een buitengewone verkiezing moet ook een buitengewone stem beantwoorden.

De toekomst van het land staat op het spel zoals dit het geval was in 1830, 1914 en 1940.

Het welzijn van het land legt U een zware plicht op.

In alle omstandigheden hebben de Belgen zonder onderscheid van politieke overtuiging, een hardnekkige weerstand geboden aan de aanslagen op hun vrijheden. Zij hebben immer gezegevierd door de sterkte van hun eendracht.

Door de grondwettelijke crisis te laten voortbestaan, crisis die een ernstige weerslag heeft op de faam van ons land, ondermijnen de tegenstanders van de Koning het democratisch stelsel dat ons land aan de spits van de vooruitgang gebracht heeft en de sociale welvaart van zijn bewoners verzekerd heeft.

Doordat België een koninkrijk is en de monarchie een onderdeel van onze democratie,

Doordat Leopold III de opvolger is van onze koningen en de voortzetter van ons Vorstenhuis,

Hebben de Koningsgezinden de grote plicht alles in het werk te stellen om de terugkeer van de grondwettelijke Vorst te verzekeren.

## KONINGSGEZINDEN

**Maakt de terugkeer van de Koning mogelijk**

Kiezers van de Christelijke Volkspartij

*Stemt volgens de richtlijnen van uw partij*

Koningsgezinde Liberalen en Socialisten

*Stemt voor de meest koningsgezinden der kandidaten, zonet*

*voor de laatste kandidaat van de lijsten*

**nr 3**

# Model Stembrief :

KONINKRIJK BELGIE

---

Arrondissement ANTWERPEN

---

## Volksraadpleging omtrent de Koningskwestie

---

Zijt U de mening toegedaan dat Koning Leopold III de uitoefening van zijn grondwettelijke machten zou hernemen ?

JA



Stem zó

NEEN



dit wit bolleke  
zwart maken.

---

**Ter verdediging van een EERLIJKE POLITIEK,**  
**Ter verdediging van de SOCIALE RECHTVAARDIGHEID,**

*Vragen wij U toe te treden tot*

**De Partij van de Vrede,**  
**De Partij van de Toekomst,**  
**De Belgische Socialistische Partij**

---

(Niet op de straat werpen.  
Verbod politiereglement).

Drukk. « Excelsior » N.V., Somersstr. 22, Antwerpen

*Standpunt van de socialistische partij.*

STANDPUNT DER LIBERALE PARTIJ  
VAN HET  
ARRONDISSEMENT ANTWERPEN  
IN ZAKE  
**DE KONINGSKWESTIE**

---

---

*De Bestuurraad van de Liberale Partij van het Arrondissement Antwerpen, in vergadering van 23 Februari 1950, heeft volgende motie aangenomen :*

Heeft kennis genomen van de motie op 19 Februari 1950 door het Bestendig Comité van de Liberale Partij van België gestemd, waarbij dit Comité zich met grote meerderheid heeft uitgesproken tegen het hernemen door de koning van zijn grondwettelijke functie; doch waarbij de volledige vrijheid aan alle liberale groepen wordt gelaten wat betreft de deelneming aan de campagne betreffende de volksraadpleging ;

Herinnert er aan dat de Liberale Partij van het Arrondissement Antwerpen in zijn kiesmanifest van Juni 1949 uitdrukkelijk heeft vermeld dat de koningskwestie geen partijkwestie kon zijn en derhalve buiten alle partijpolitiek diende opgelost ;

De Bestuurraad,

Blijft dit standpunt getrouw, zodat de liberale kiezers in volledige vrijheid en geweten hun houding tegenover de koningskwestie zullen bepalen.

*Standpunt van de liberale partij.*

# ADIEU, LEOPOLD

VOLKSRAADPLEGINGS LIED 1950

Woorden: A. C.

Muziek: Robert Stolz

„Mijn dappere kleine officier”,  
uit de operette „In 't Witte Paard”.

## I

In neeg'tien veertig wou Leopold  
Zijn Belgenland niet verlaten,  
„Gevangen blijf ik”, zei hij voor de lol,  
„Om te delen het lot der soldaten”.  
Men dacht: „Hij zit nu in zijn paleis,  
Bewaakt door Duitse barbaren”,  
Maar neen, naar 't Oosten ging de reis,  
Met een vrouw wat spelevaren.

## REFREIN

Adieu, gij koning van de C.V.P., adieu,  
Adieu, speel maar lustig voort, want de golf bekoort.  
Adieu, wij stemmen allen vrolijk neen, adieu,  
Adieu, en gedenk met spijt, „'k Ben mijn kroon nu kwijt”.  
Doch dat is niet onze schuld,  
Wij hadden met u veel geduld,  
Ook uw domste wens wordt vervuld.  
Maar op twaalf Maart is 't liedje gedaan,  
Ta ta ra ta ta  
En uw laatste hoop naar de maan.  
Adieu, wij stemmen allen vrolijk neen, adieu,  
Adieu, en gedenk met spijt, „'k Ben mijn kroon nu kwijt”.  
(2e refrein bijvoegen:  
Adieu, adieu, gij koning van de C.V.P.)

## II

Naar Berchtesgaden vertrok de man,  
Om met de Führer te praten.  
„Zeg Hitler”, zo sprak hij, „ik doe wat ik kan,  
Wil mij dus paradekoning laten.  
Ik help uw vrienden en zeg steeds nee  
Als weerstanders mij iets vragen.  
'k Beloof u bij dit kopje thee,  
Dat 'k u altijd zal behagen”.

de koning; de op Wallonië afgestemde socialistische partij leidde het offensief tégen het staats-hoofd. In de liberale partij waren de Vlamingen vóór Leopold, de Walen tégen. De volksstemming van 12 maart 1950 liet geen twijfel bestaan over de kloof die de twee gemeenschappen verdeelde. Een grote meerderheid van Vlamingen stemde vóór de terugkeer van Leopold; een ruime meerderheid van Walen stemde ertégen. Het totaal voor het Rijk was 57,68 % voor en 42,32 % tegen. De verdeling per taalgebied zag er als volgt uit:

	ja	
Vlaanderen . . . . .	1.790.324	71,99 %
Wallonië . . . . .	775.084	42,11 %
Brussel . . . . .	387.914	48,17 %
	neen	
Vlaanderen . . . . .	696.439	28,01 %
Wallonië . . . . .	1.038.404	57,89 %
Brussel . . . . .	417.400	51,83 %

De koning behaalde de meerderheid in alle 16 Vlaamse arrondissementen en in 4 Waalse. Hij behaalde insgelijks in 7 van de 9 provincies (procentueel) de hoogste cijfers:

	ja	neen
Brabant . . . . .	50,7	49,3
Antwerpen . . . . .	72,5	27,5
West-Vlaanderen . . . . .	75,1	24,9
Oost-Vlaanderen . . . . .	72,1	27,9
Limburg . . . . .	83,3	16,7
Namen . . . . .	54,1	45,9
Luxemburg . . . . .	65,9	34,1
Luik . . . . .	45,4	54,6
Henegouwen . . . . .	37,0	63,0

De troonsafstand, afgedwongen door de revolutionaire dreiging van de linkse Walen, veroorzaakte een trauma in de Vlaamse publieke opinie. De niet-eerbiediging van de wil der meerderheid ondermijnde het vertrouwen in de Belgische instellingen en in de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de Belgische politici. Zij versterkte de indruk dat de Vlamingen, ondanks hun numerieke sterkte, nog steeds politiek en sociologisch een zwakke minderheid vormden. Zij stelde het anders-zijn van de Franstalige landgenoten duidelijk in het licht. De schok lag mede aan de basis van de verwijdering tussen de twee gemeenschappen. Die verwijdering zou de volgende jaren steeds groter worden, gevoed door andere crisissituaties (schooloorlog, renardistische stakingsbeweging, Waals verzet tegen de zetelaanpassing, enz.) en leiden tot de grondwetsherziening van 1970 en de totstandkoming van de geregionaliseerde staat.

LITERATUUR: G. Dumont, *Leopold III, roi des Belges* (1946); - J. Page, *The Belgian royal question* (1959); - E. Ramon Arango, *Leopold III and the Belgian Royal Question* (1964); - L. Schepens, *Dagboek van een politiek conflict* (1970).